

Sygn. akt III KK 372/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Szewczyk (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

w sprawie P. M.

oskarżonego z art. 178 a § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 21 listopada 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w O.

z dnia 11 marca 2014 r.,

**uchyla pkt I zaskarżonego wyroku o warunkowym umorzeniu
postępowania karnego wobec P. M.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 24 października 2013 r., na podstawie art. 66 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne w stosunku do P. M. o to, że w dniu 14 sierpnia 2012 r. w O. na ulicy L., w ruchu lądowym, kierował pojazdem mechanicznym marki Fiat Punto, będąc w stanie nietrzeźwości – co najmniej 0,31 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., warunkowo umorzył na okres 2 lat - tytułem próby.

Poza tym na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych przez okres 3 lat i w oparciu o art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił go od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (k. 106). Wyrok ten uprawomocnił się bez kontroli instancyjnej.

Od tego wyroku kasację wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wydane orzeczenie na korzyść P. M., w części dotyczącej rozstrzygnięcia o srodku karnym. W kasacji sformułowany został zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego materialnego - art. 42 § 2 k.k., polegającego na orzeczeniu zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na podstawie tego przepisu pomimo warunkowego umorzenia postępowania karnego, w sytuacji gdy do jego zastosowania mogło dojść wyłącznie przy spełnieniu przesłanki formalnej, wynikającej z art. 42 § 1 k.k. w postaci skazania sprawcy.

Nadto Prokurator Generalny podniósł zarzut naruszenia art. 67 § 3 k.k. polegającego na jego niezastosowaniu i orzeczeniu wobec P. M. wskazanego wyżej srodku karnego na okres 3 lat, podczas gdy powołany przepis dopuszcza możliwość orzeczenia tego srodku jedynie na okres 2 lat (k. 120-121).

Po rozpoznaniu wniesionej kasacji, wyrokiem z dnia 6 lutego 2014 r., Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o srodku karnym i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania (k. 134-135).

W postępowaniu ponownym, Sąd Rejonowy, wyrokiem z dnia 11 marca 2014 r., ustalając, że stan nietrzeźwości oskarżonego wynosił co najmniej 0,31 mg/l, na podstawie art. 66 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne w stosunku do P. M. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. ponownie warunkowo umorzył na okres próby w wymiarze 2 lat (pkt. I) i na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych przez okres 2 lat (pkt. II) oraz stosując art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił go od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (k. 152).

Również ten wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w I instancji w dniu 19 marca 2014 r. (k.152).

Wyrok ten został zaskarżony w trybie art. 521 § 1 k.p.k. kasacją Prokuratora Generalnego, który na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił orzeczeniu Sądu *meriti* rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego - art. 442 § 1 k.p.k. polegające na przekroczeniu granic orzekania poza zakres przekazania sprawy do ponownego rozpoznania na mocy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., i powtórnym warunkowym umorzeniu (w pkt I części dyspozytywnej) postępowania karnego wobec P. M., w sytuacji gdy wyrok Sądu Rejonowego z dnia 24 października 2013 r., w tym zakresie nie był przedmiotem zaskarżenia kasacją.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I części dyspozytywnej o warunkowym umorzeniu postępowania karnego wobec P. M.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, dlatego została rozpoznana na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodzić się należy z autorem kasacji, iż zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem 442 § 1 k.p.k. Wskazany przepis stanowi, że sąd, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, orzeka w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie. Odnosząc tą zasadę do powstałej sytuacji procesowej trzeba stwierdzić, że pierwszy wyrok wydany w tej sprawie został zaskarżony kasacją Prokuratora Generalnego jedynie co do orzeczenia o środku karnym i w tym zakresie wyrok Sądu *meriti* został uchylony przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 6 lutego 2014 r., z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Zatem, przekazanie nastąpiło jedynie w granicach rozstrzygnięcia o środku karnym i tylko w tym obszarze Sąd Rejonowy powinien był orzec w postępowaniu ponownym, ponieważ w odniesieniu do orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego w stosunku do P. M. wystąpił stan prawomocności horyzontalnej, tworzący tzw. względną prawomocność wyroku, skoro powołany przepis art. 442 § 1 k.p.k., stanowiący odstępstwo od zasady niepodzielności procesu, przewiduje również możliwość podjęcia w ponowionym postępowaniu rozstrzygnięcia o uniewinnieniu oskarżonego lub o umorzeniu postępowania, pomimo uchylenia uprzednio wydanego wyroku tylko w zakresie orzeczenia o karze albo o innym środku. Taka

możliwość pojawi się wówczas, gdy pozwolą na to dowody przeprowadzone przez Sąd *meriti* w postępowaniu ponownym, w granicach wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania (w występującym w sprawie układzie procesowym wskazania Sądu kasacyjnego - art. 518 w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.). Przepis art. 442 § 1 k.p.k. zd. drugie ma charakter wyjątkowy i nie może podlegać wykładni rozszerzającej. Dyspozycja tego przepisu nie przewiduje w żadnym układzie dowodowym powstałym przy kolejnym rozpoznaniu sprawy, po uchyleniu wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, tylko w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym, do ponownego zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego. (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., III KK 293/11, OSNKW 2012/10/98).

Reasumując, zasadne jest stanowisko Prokuratora Generalnego, że orzekając ponownie o warunkowym umorzeniu postępowania karnego w sprawie P. M. Sąd Rejonowy dopuścił się rażącego naruszenia art. 442 § 1 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, bowiem w ten sposób przekroczył granice w jakich nastąpiło przekazanie. Nadto takie rozstrzygnięcie spowodowało ustalenie na nowo początku i końca okresu próby, na który warunkowo umorzono postępowanie o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., a zatem doprowadziło do pogorszenia sytuacji P. M., ze względu na późniejszą datę zakończenia okresu próby, przy braku możliwości zaliczenia okresu próby, który upłynął od uprawomocnienia się wyroku do jego uchylenia na podstawie art. 538 § 3 k.p.k., ponieważ pierwszy wydany w tej sprawie wyrok Sądu Rejonowego - w zakresie warunkowego umorzenia postępowania karnego - nie został uchylony ani w trybie instancyjnym, ani też w ramach uprzednio prowadzonego postępowania kasacyjnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 537 § 1 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok w zakresie wskazanym w zarzucie kasacyjnym, bez wydania orzeczenia następczego. W ten sposób z obiegu prawnego wyeliminowany został pkt. I orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania zapadłego w wyroku Sądu Rejonowego z dnia 11 marca 2014 r., które zbędnie dublowało aktualne w tym zakresie orzeczenie zawarte w pkt. I wyroku tegoż Sądu, z dnia 24 października 2013 r. Jednocześnie pozostał w mocy pkt. II zaskarżonego wyroku,

zawierający orzeczenie o środku karnym zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych wydane na podstawie art. 67 § 3 k.k.

Natomiast poniesione w tej sprawie wydatki z mocy art. 638 k.p.k. poniósł Skarb Państwa.